

Το Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου:

Μια Αριστερή κριτική ματιά στο αφήγημα της
Ευρωπαϊκής Επιτροπής

GUE/NGL
THE LEFT
IN THE
EUROPEAN
PARLIAMENT

© Quentin Bruno

EUROPEAN PARLIAMENTARY GROUP
European Parliament,
B-1047 Brussels, Belgium
+32 (0)2 283 23 01

guengl-communications@europarl.europa.eu
www.left.eu

Photos: © Quentin Bruno, © Michael Bakas, © Border Violence Monitoring
Network, © Sara Prestianni, © Seawatch.
December 2020

Αφήγημα Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αυτή η δέση προτάσεων σηματοδοτεί σαφείς, δίκαιες και ταχύτερες συνοριακές διαδικασίες, προκειμένου οι άνθρωποι να μην χρειάζεται να περιμένουν γεμάτοι αβεβαιότητα. Σημαίνει βελτιωμένη συνεργασία με τρίτες χώρες για ταχείς επαναπατριsmούς, πιο νόμιμες οδούς και τη λήψη δραστηκών μέτρων για την καταπολέμηση των διακινητών ανθρώπων. Ουσιαστικά προστατεύει το δικαίωμα αίτησης ασύλου».

Ylva Johansson,
Επίτροπος Εσωτερικών
Υποθέσεων

Στις 23 Σεπτεμβρίου 2020, η Επιτροπή της ΕΕ παρουσίασε το Σύμφωνο Ασύλου και Μετανάστευσης ως μια «νέα αρχή» για τις πολιτικές μετανάστευσης και ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά παραπλανητικό τρόπο, οι προτάσεις παρουσιάστηκαν μέσω της εικόνας ενός «σπιτιού με τρεις ορόφους». Υπόσχεται ψευδώς μια νέα αρχή στις ευρωπαϊκές πολιτικές μετανάστευσης, ωστόσο στην πραγματικότητα, το Σύμφωνο ενισχύει τις τρέχουσες αποτυχημένες πολιτικές εστιάζοντας στην αποτροπή και τον εγκλωβισμό των ανθρώπων που διαφεύγουν σε τρίτες χώρες, την ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, την κράτηση των ανθρώπων και την επιτάχυνση των διαδικασιών στα σύνορα εις βάρος του δικαιώματος για μια δίκαιη και εξατομικευμένη διαδικασία. Επίσης, διατηρεί την αρχή της ευθύνης του κράτους μέλους της πρώτης εισόδου.

Είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι αυτό το Σύμφωνο, το οποίο παρουσιάστηκε ως προϊόν συμβιβασμών, περιλαμβάνει έναν αριθμό στοιχείων, τα οποία ευθυγραμμίζονται με τις ξενοφοβικές θέσεις των κυβερνήσεων της Ομάδας Βίσεγκραντ. Ωστόσο, ένας τέτοιος «συμβιβασμός» όχι μόνο αντιτίθεται στις γενικές αρχές της ευθύνης μας περί προστασίας, αλλά σημαίνει επίσης ότι είναι κυρίως τα κράτη μέλη πρώτης γραμμής - στη Μεσόγειο - που θα πρέπει για άλλη μια φορά να αντιμετωπίσουν τις περισσότερες προκλήσεις. Αυτό αποτελεί ένα οριστικό βήμα προς τα πίσω όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων και την εύρεση συγκεκριμένων λύσεων για την τρέχουσα κατάσταση. Αυτή η πρόταση, η οποία επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στις επιστροφές, θα οδηγήσει αναμφισβήτητα σε μεγαλύτερο αριθμό περιστατικών ακραίας βίας σε τρίτες χώρες, στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και εντός της επικράτειας της ΕΕ - εις βάρος εκείνων που προσπαθούν να ασκήσουν το θεμελιώδες δικαίωμά τους να αναζητήσουν ασφάλεια στην Ευρώπη.

Εκτός από τις ξενοφοβικές δυνάμεις, οι εταιρείες ασφαλείας είναι εκείνες που θα επωφεληθούν περισσότερο από την ενίσχυση αυτών των πολιτικών: κατασκευαστικές εταιρείες, στις οποίες ανατίθεται η ανέγερση φρακτών, ναυτιλιακές εταιρείες και εταιρείες στον τομέα της άμυνας που παρέχουν πλοία, αεροσκάφη, ελικόπτερα, μη επανδρωμένα τηλεκατευθυνόμενα αεροσκάφη, καθώς επίσης και εταιρείες ασφαλείας, που έχουν αναλάβει την ανάπτυξη βιομετρικών συστημάτων στην ΕΕ και σε τρίτες χώρες.

Το παρόν έγγραφο έχει ως στόχο την αποδόμηση του αφηγήματος στο οποίο βασίζεται η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από μια αριστερή σκοπιά. Προτείνει επίσης μια σειρά εναλλακτικών λύσεων, οι οποίες έχουν στο επίκεντρό τους την αξιοπρεπή υποδοχή και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αφήγημα Ευρωπαϊκής Επιτροπής #1:

«Αυτή η δέσμη προτάσεων σηματοδοτεί σαφείς, δίκαιες και ταχύτερες συνοριακές διαδικασίες»

Αυτή η πρόταση έχει ως στόχο τη δημιουργία υποχρεωτικών «ολοκληρωμένων» διαδικασιών παροχής ασύλου και επαναπατρισμού ατόμων, προσποριούμενη ότι αυτά δεν βρίσκονται ακόμη στο έδαφος της ΕΕ. Η εν λόγω διαδικασία συνίσταται στη διενέργεια ενός υποχρεωτικού προ-εισόδου ελέγχου - διάρκειας έως και 5 ημερών, που θα μπορούσε ωστόσο να παραταθεί σε 10 ημέρες σε περιόδους κρίσης - με στόχο την «κατανομή» των ατόμων στη «σωστή διαδικασία». Σε κάθε περίπτωση, όταν ένας αιτών άσυλο χρησιμοποιεί πλαστά έγγραφα, θεωρείται απειλή για την εθνική ασφάλεια ή συγκαταλέγεται σε μια εθνικότητα με «ποσοστό αναγνώρισης» (το οποίο αντικατοπτρίζει το ποσοστό των αναγνωρισμένων δικαιούχων ασύλου ανά υπηκοότητα) κάτω από 20%, τότε το άτομο αυτό «κατανέμεται» σε μια υποχρεωτική διαδικασία ασύλου στα σύνορα και, όπου κριθεί απαραίτητο, στη διαδικασία άμεσης επιστροφής. Προκειμένου για την επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, τόσο οι συνοριακές διαδικασίες ασύλου όσο και οι διαδικασίες επιστροφής έχουν μέγιστη διάρκεια 12 εβδομάδες με μία μόνο δυνατότητα προσφυγής στο τέλος της διαδικασίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι διαδικασίες αυτές θα συνοδεύονται από ειδικά μέτρα επιτήρησης και νομικές εγγυήσεις προκειμένου για τη διασφάλιση της πλήρους αξιολόγησης του σεβασμού των δικαιωμάτων του κάθε ατόμου. Ο ισχυρισμός τους βασίζεται στο επιχείρημα ότι «πιο αποτελεσματικές διαδικασίες θα ωφελήσουν τόσο τους αιτούντες όσο και το σύστημα παροχής ασύλου γενικότερα». Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης ότι «δεν επιθυμεί άλλες Μόριες» και αυτό θα επιτευχθεί με βάση το γεγονός ότι τα αιτήματα των ατόμων θα πρέπει να τυγχάνουν ταχύτερης επεξεργασίας - με τη συντριπτική πλειοψηφία τους να απελευνεται στη χώρα προέλευσης ή διέλευσης.

Σε μια κατάσταση «κρίσης» θα προβλέπονται εξαιρέσεις σε αυτούς τους κανονισμούς, ιδίως επιτρέποντας στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν ταχείες συνοριακές διαδικασίες σε όλες σχεδόν τις εθνικότητες (τα κριτήρια εθνικότητας θα πρέπει να επεκταθούν σε όλα εκείνα τα άτομα με ποσοστό αναγνώρισης έως και 75%). Ένα κράτος μέλος θα μπορεί επίσης να εξουσιοδοτηθεί να αναστείλει την εξέταση των αιτήσεων ασύλου για ένα έτος, εφόσον μπορεί να παράσχει καθεστώς ισοδύναμο με την επικουρική προστασία (στερώντας εν τω μεταξύ από τους δικαιούχους δικαιώματα που θα είχαν υπό καθεστώς διεθνούς προστασίας, όπως το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης).

Η πραγματικότητα

Οι συνοριακές διαδικασίες υποχρεωτικής και επιστευσμένης εξέτασης αιτήσεων ασύλου και επιστροφών, έχουν πάντα συνοδευτεί από μειωμένο επίπεδο σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και εγγυήσεων.

Έχουμε δει συστηματικά δικηγόρους και διερμηνείς που αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τον αυξημένο αριθμό αιτήσεων και τις εξαιρετικά αυστηρές προθεσμίες - εις βάρος των δικαιωμάτων των αιτούντων. Στις ταχείες διαδικασίες χάνεται επίσης η πραγματική ανθρώπινη διάσταση μιας και ο αιτών απαξιώνεται ως άνθρωπος και γίνεται απλά ένας «αριθμός», τον οποίο το σύστημα μπορεί να παραβλέψει και να ξεχάσει τις διώξεις που πιθανώς υφίσταται στην πατρίδα του. Η πιθανή βία την οποία έχει υποστεί καθώς και τα ενδεχόμενα ψυχικά τραύματα αγνοούνται επίσης, όταν ζητείται από τους αιτούντες να αποδείξουν γρήγορα γιατί δικαιούνται διεθνούς προστασίας, ωστόσο εκείνοι συχνά δεν είναι σε θέση να το πράξουν εντός τόσο αυστηρών προθεσμιών και άθλιων συνθηκών.

Παρ' όλ' αυτά, δεν υπάρχουν στην πρόταση της Επιτροπής διατάξεις που να προβλέπουν δικαστικό έλεγχο επί της απόφασης μετά τη διαδικασία του «προ-εισόδου ελέγχου». Επίσης, οι συνήθεις κανόνες σχετικά με την ενημέρωση των αιτούντων άσυλο και την καταχώριση της αίτησής τους δεν θα ισχύουν μέχρι την ολοκλήρωση του «προ-εισόδου ελέγχου». Εκφράζονται επίσης ανησυχίες ότι το «έντυπο της αναφοράς» θα έχει αντίκτυπο στις διαδικασίες που θα ακολουθήσουν, ιδίως στην αίτηση για διεθνή προστασία.

Όλη αυτή η επιτάχυνση των συνοριακών διαδικασιών βασίζεται επίσης στην περιστολή των δικαιωμάτων προσφυγής (σε συνδυασμό με το ότι, στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της Οδηγίας για τις Επιστροφές, αίρεται η ανασταλτική ισχύς που προέκυπτε από την προσφυγή ενάντια στην απόφαση επιστροφής) που συχνά είναι επιτυχείς προς όφελος του αιτούντα. Οι υποχρεωτικές συνοριακές διαδικασίες θα υπονομεύσουν περαιτέρω την πρόσβαση των αιτούντων σε μια δίκαιη και αποτελεσματική διαδικασία ασύλου διευρύνοντας σημαντικά το χρονικό πεδίο των συνοριακών διαδικασιών και νομιμοποιώντας έτσι τη συστηματική στέρηση της ελευθερίας των αιτούντων άσυλο στα σύνορα.

Γεγονός είναι ότι οποιοσδήποτε άνθρωπος χωρίς χαρτιά που βρεθεί στο έδαφος ενός κράτους μέλους θα μπορούσε να υποβληθεί στη διαδικασία «προ-εισόδου ελέγχου», με τρόπο που εκ των πραγμάτων, αν και εικονικά, θα θεωρείται ότι βρίσκεται εκτός ΕΕ. Στη συνέχεια τα εν λόγω άτομα περνούν ξαφνικά στην επιταχυσμένη διαδικασία επιστροφών, γεγονός που με βεβαιότητα θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών χωρίς χαρτιά που επιλέγουν να κρύβονται από τις αρχές. Έτσι, λιγότερα άτομα θα μπορούν να αναφέρουν περιστατικά βίας εναντίον τους ή το ότι γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης στην εργασία.

Τα κριτήρια που βασίζονται στην εθνικότητα για τον καθορισμό του εάν ένα άτομο θα υποβληθεί σε ταχεία διαδικασία δημιουργούν επίσης μια διάκριση μεταξύ των αιτούντων άσυλο. Ορισμένοι θα έχουν περισσότερα δικαιώματα, χρόνο και νομική βοήθεια για να προετοιμάσουν τις αιτήσεις τους για διεθνή προστασία. Άλλοι, όμως, θα πρέπει να παλέψουν ενάντια σε ένα προκατειλημμένο σύστημα που θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να αποδείξει ότι δεν υπάρχει κίνδυνος δίωξης στη χώρα προέλευσής ή διέλευσής τους, με στόχο την αύξηση του συνολικού αριθμού των ατόμων που πρέπει να επιστραφούν. Αυτή η διάκριση βάσει εθνικότητας βρισκόταν ήδη στο επίκεντρο της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας, σύμφωνα με την οποία άτομα διαφόρων εθνικοτήτων ετύγχαναν διαφορετικής αντιμετώπισης. Αναπόφευκτα, αυτό δημιούργησε εντάσεις και παρανοήσεις μεταξύ των αιτούντων άσυλο, με πολλούς να αδυνατούν να κατανοήσουν γιατί οι μεμονωμένοι κίνδυνοι δίωξης στις χώρες τους δεν αξιολογήθηκαν ισότιμα από τις αρχές.

Ένα σαφές παράδειγμα είναι αυτό των Σύρων υπηκόων, οι οποίοι ξαφνικά είδαν τους ισχυρισμούς τους να θεωρούνται απαράδεκτοι καθώς η Τουρκία θεωρήθηκε «ασφαλής τρίτη χώρα». Αυτό οδήγησε στη συστηματική άρνηση της διεθνούς προστασίας για τους Σύρους, γεγονός το οποίο, στην πρώτη φάση της διαδικασίας, βασίστηκε κυρίως στην άκριτη αντιγραφή αποφάσεων που «συστήνονταν» από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για Θέματα Ασύλου. Αν και δεν επισημαίνεται στην ρητορική γύρω από το Σύμφωνο, η «απόρριψη που βασίζεται στο επιχείρημα της ασφαλούς τρίτης χώρας» θα εξακολουθήσει να αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο αυτής της νέας αρχιτεκτονικής ασύλου. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την ένταξη πολλών αιτούντων άσυλο στην κατηγορία των ανθρώπων που πρέπει να επαναπαριστούν παρά τον σαφή κίνδυνο δίωξής τους στις χώρες καταγωγής τους.

Ένα άλλο παράδειγμα που αντιμετώπισαν οι Ευρωβουλευτές της Αριστεράς σε πολλές από τις επισκέψεις μας σε κέντρα υποδοχής, όπως στις Ιταλίες, είναι εκείνο των κοριτσιών από τη Νιγηρία που ήταν θύματα εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση και είχαν ενημερωθεί από τους εμπόρους να δηλώσουν ότι είναι ενήλικα, προκειμένου να μην emπίπτουν στο καθεστώς προστασίας παιδιών έτσι ώστε να τις παραλάβουν οι έμποροι μετά την ταυτοποίησή τους. Σύμφωνα με τη νέα πρόταση, τα κορίτσια αυτά θα κατευθύνονταν αυτόματα μετά από τη διάσωσή τους στη θάλασσα στη συνοριακή διαδικασία (λόγω του μέσου όρου ποσοστού αναγνώρισης 10%).

Η δική μας εναλλακτική πρόταση

- Το δικαίωμα διεθνούς προστασίας θα πρέπει να διασφαλίζεται αποτελεσματικά σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Αντί να χαμηλώνει τα πρότυπα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να διασφαλίζει την τήρηση του υφιστάμενου κεκτημένου της ΕΕ αναφορικά με το άσυλο και να εστιάζει στην πραγματική εφαρμογή του.

Εκτός από τον κανονισμό του Δουβλίνου, οι τρέχουσες ελλείψεις οφείλονται στην κακή συμμόρφωση των κρατών μελών με την υφιστάμενη νομοθεσία ασύλου που εκφράζονται, για παράδειγμα, με τις ταχείες διαδικασίες που αποσκοπούν κυρίως στην παροχή αρνητικών αποφάσεων, στην παράβλεψη της ευαλωτότητας, στις κακές συνθήκες υποδοχής - συμπεριλαμβανομένης της κράτησης των αιτούντων άσυλο - στην έλλειψη ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων, όπως η κατάλληλη πρόσβαση σε νομική βοήθεια ή διερμηνεία και στην κακή λήψη αποφάσεων.

- **Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εγγυηθεί ότι το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης διασφαλίζεται σε ολόκληρη την ΕΕ**, προωθώντας τις κατευθυντήριες γραμμές που ενέκρινε η ίδια η Επιτροπή και εκκινώντας διαδικασίες επί παραβάσει κατά των κρατών μελών που δεν σέβονται την Οδηγία περί Οικογενειακής Επανένωσης. Υποστηρίζουμε έναν πιο ευρύ ορισμό της οικογενειακής επανένωσης που υπερβαίνει την «πυρηνική οικογένεια».

Αφήγημα Ευρωπαϊκής Επιτροπής #2:

«Θα θέσουμε τέλος στις επαναπροωθήσεις με τη δημιουργία ενός μηχανισμού παρακολούθησης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ελέγχου».

Με αφορμή τις αυξανόμενες ενδείξεις επαναπροωθήσεων στα εξωτερικά και τα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ, καθώς και την πολιτική πίεση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε σε μια ενδιαφέρουσα ιδέα δημιουργίας ενός ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης.

Ωστόσο, το γεγονός ότι κάτι τέτοιο θα περιορίζεται αποκλειστικά στη διαδικασία του «προ-εισόδου ελέγχου», σε συνδυασμό με την έλλειψη φιλοδοξίας και όπως προτείνεται από το Σύμφωνο, ο μηχανισμός δεν υποστηρίζει τον ίδιο τον σκοπό ύπαρξής του. Τα κράτη μέλη θα είναι αυτά που θα τον δημιουργήσουν βάσει των κατευθυντήριων γραμμών του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, οι οποίοι ωστόσο δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα. Σύμφωνα με την Επιτροπή, «αυτός ο νέος μηχανισμός θα παρακολουθεί επίσης τη συμμόρφωση με την αρχή της μη επαναπροώθησης καθώς και με τους εθνικούς κανονισμούς κράτησης, όπου αυτοί εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια του προ-εισόδου ελέγχου».

Η πραγματικότητα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή «πειραματίζεται» επί του παρόντος με μια τέτοια ιδέα στο πλαίσιο της επιχορήγησης EMAS που δόθηκε στην Κροατία το 2018 και η οποία ανανεώθηκε και επαυξήθηκε το 2019. Η απαίτηση από την Κροατία για τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως εγγύηση για τον σεβασμό της Κροατίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στις δραστηριότητες επιτήρησης των συνόρων της, για την οποία η επιχορήγηση EMAS παρέχει στην Κροατία πρόσθετη χρηματοδότηση επιπλέον εκείνης που λαμβάνει στο πλαίσιο του TEA Σύνορα και Θεωρήσεις.

Παρά τα αποδεικτικά στοιχεία που παρασχέθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και άλλους ενδιαφερόμενους ότι ένας τέτοιος μηχανισμός δεν δημιουργήθηκε ποτέ στην πραγματικότητα και ότι η Διαμεσολαβήτρια, η οποία έχει την εντολή να παρακολουθεί τις παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα κροατικά σύνορα, παρεμποδίζεται από τις αρχές κατά τη διερεύνηση καταγγελιών χρήσης βίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέχισε να παρέχει πρόσθετα χρήματα στην Κροατία για δραστηριότητες επιτήρησης των συνόρων.

Ο μοναδικός μηχανισμός που υπάρχει στην Κροατία είναι ένα παλιό πρόγραμμα, με βάση το οποίο εξετάζονται αρχεία της αστυνομίας για ανθρώπους που κατάφεραν να εισέλθουν στο σύστημα και να καταγραφούν. Όλα τα άτομα που επαναπροωθήθηκαν με τη βία, όπως αναγνωρίζεται από τους υπευθύνους για αυτό το πρόγραμμα, δεν βρίσκονται στα αστυνομικά αρχεία. Θα μπορούσε κανείς να εκφράσει την ανησυχία ότι η πρόταση της Επιτροπής κινείται προς την ίδια κατεύθυνση, καθώς οι άνθρωποι που επαναπροωθούνται με τη βία δεν θα μπορούσαν ποτέ να φτάσουν έως τη διαδικασία «προ-εισόδου ελέγχου». Συνεπώς, αυτός ο προτεινόμενος μηχανισμός παρακολούθησης δεν θα μπορούσε να σταματήσει την πρακτική των βίαιων επαναπροωθήσεων που πραγματοποιούνται καθημερινά στα εξωτερικά χερσαία και θαλάσσια σύνορα της ΕΕ. Επίσης, οι εν λόγω άνθρωποι δεν θα καταγράφονταν πουθενά.

Η δική μας εναλλακτική πρόταση

- **Θα πρέπει να υποστηριχθεί η δημιουργία ενός πραγματικά ισχυρού και ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης, ο οποίος θα χρηματοδοτείται κατάλληλα και θα μπορεί να ασκεί τον ρόλο του. Θα βασίζεται σε υφιστάμενους, ανεξάρτητους εθνικούς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων** (θεσμοί Διαμεσολαβητή, Εθνικά Ιδρύματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Εθνικοί Μηχανισμοί Πρόληψης), υποστηριζόμενος από υφιστάμενους διεθνείς φορείς παρακολούθησης (Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και των μορφών απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας) και στα πορίσματά του θα πρέπει να δίνεται συνέχεια και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) και ο Υπεύθυνος της FRONTEX για τα θεμελιώδη δικαιώματα θα μπορούσαν να κληθούν ώστε να συμβάλουν στον σχεδιασμό και τη λειτουργία αυτού του μηχανισμού, ο οποίος παράλληλα θα πρέπει να είναι πλήρως ανεξάρτητος από αυτούς.
- **Δεν θα πρέπει να παρέχεται χρηματοδότηση για τις επιχειρήσεις επιτήρησης των συνόρων όπου υπάρχουν αποδείξεις παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων ή εν λόγω χρηματοδότηση θα πρέπει να ανακαλείται**, εφόσον οι αποδείξεις παρέχονται μετά από τη χορήγηση της εν λόγω χρηματοδότησης.

© Michael Bakas

Αφήγημα Ευρωπαϊκής Επιτροπής #3:

«Το Νέο Σύμφωνο αναγνωρίζει ότι κανένα κράτος μέλος δεν θα πρέπει να επωμιστεί δυσανάλογη ευθύνη και ότι όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδεικνύουν συνεχώς την αλληλεγγύη τους»

Μία από τις αδιαμφισβήτητες αποτυχίες του ισχύοντος συστήματος είναι η δυσανάλογη ευθύνη που αποδίδει ο Κανονισμός του Δουβλίνου στα κράτη μέλη της πρώτης εισόδου. Με αυτό το νέο Σύμφωνο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι «έβαλε το Δουβλίνο για ύπνο» ή ότι «το Δουβλίνο είναι νεκρό».

Αν και πρέπει να επικροτηθεί το γεγονός ότι η Επιτροπή πρότεινε τη γρήγορη μετεγκατάσταση των αιτούντων άσυλο με οικογενειακούς δεσμούς βάσει ενός διευρυμένου ορισμού της «οικογένειας», οι οικογενειακοί δεσμοί ήταν ήδη το πρώτο στην ιεραρχία κριτήριο του Κανονισμού του Δουβλίνου, δίχως βεβαίως να τηρείται τις περισσότερες φορές. Η προσθήκη ενός διπλώματος που έχει ληφθεί σε ένα κράτος μέλος ως νέο κριτήριο για τον καθορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους δεν αποκρύπτει το γεγονός ότι η πρόταση της επιτροπής εξακολουθεί να αποδίδει την κύρια ευθύνη στο κράτος μέλος της πρώτης εισόδου. Η διάρκεια της κύριας ευθύνης ορίζεται στα τρία έτη.

Η πραγματικότητα

Αντί για έναν μηχανισμό αυτόματης κατανομής, όπως προτάθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά τη διαδικασία για τη μεταρρύθμιση του Δουβλίνου στην προηγούμενη κοινοβουλευτική θητεία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέκυψε στην πρόταση που έκανε το Βίσεγκραντ το 2016 περί «ευέλικτης αλληλεγγύης».

Στο νέο προτεινόμενο «σύστημα διαχείρισης μετανάστευσης», ένα κράτος μέλος θα μπορεί να επιλέξει είτε τη μετεγκατάσταση των αιτούντων άσυλο ή προσφύγων, είτε να «στηρίξει οικονομικά» την επιστροφή ατόμων από κάποιο άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, είτε να παράσχει υποστήριξη για τη «ανάπτυξη ικανοτήτων» σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ ή σε μια τρίτη χώρα. Σε μια κατάσταση «κρίσης» (που θα καθορίζεται από την Επιτροπή), τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να επιλέξουν μόνο μεταξύ μετεγκατάστασης ή «οικονομικής στήριξης» επιστροφών. Εάν οι «χορηγοί» επιστροφών δεν κατορθώσουν να απελάσουν τα άτομα που στόχευαν να απελάσουν, μετά από 8 μήνες σε φυσιολογικές συνθήκες ή μετά από 4 μήνες σε μια κατάσταση κρίσης, τότε θα πρέπει να τα μεταφέρουν στο δικό τους

έδαφος. Τα διαδικαστικά βήματα που προβλέπονται σε περίπτωση που δεν υπάρχουν αρκετές θέσεις μετεγκατάστασης, δεν προβλέπουν κανέναν αποτελεσματικό μηχανισμό επιβολής κυρώσεων και υπόκεινται σε πολλά επίπεδα αποφάσεων που περιπλέκουν και καθυστερούν τη διαδικασία, δίχως να διασφαλίζεται ότι θα υπάρχουν εν τέλει διαθέσιμες αρκετές θέσεις μετεγκατάστασης.

Η δική μας εναλλακτική πρόταση

- **Ο ισχύων Κανονισμός του Δουβλίνου θα πρέπει να αντικατασταθεί από έναν δεσμευτικό μηχανισμό κατανομής των αιτούντων άσυλο σε ολόκληρη την ΕΕ**, τελειώνοντας έτσι με την αρχή της ευθύνης του κράτους μέλους πρώτης εισόδου. Αυτός ο μηχανισμός κατανομής θα πρέπει να είναι γρήγορος, ανοικτός για όλους και να ισχύει από την πρώτη ημέρα σε οποιαδήποτε κατάσταση - ακόμη και όταν δεν υφίσταται κρίση.

Σε περιόδους κρίσης, προτεραιότητα πρέπει να δίνεται στις πλέον ευάλωτες ομάδες. Η θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη μεταρρύθμιση του Κανονισμού του Δουβλίνου αποτελεί βασική πρόταση εν προκειμένω.

- **Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης που είναι πρόθυμοι να δεχτούν άτομα θα πρέπει να είναι σε θέση να το πράξουν και δεν θα πρέπει να τους απαγορεύεται από τις εθνικές αρχές.**
- **Η μετεγκατάσταση πρέπει να πραγματοποιείται αμέσως για τις πλέον ευάλωτες ομάδες**, συμπεριλαμβανομένων οικογενειών με παιδιά, ασυνόδευτων ανηλίκων, ατόμων με αναπηρίες ή προβλήματα ψυχικής υγείας ή ατόμων που χρήζουν ιατρικής περίθαλψης.

© Michael Bakas

Αφήγημα Ευρωπαϊκής Επιτροπής #4:

Όχι άλλες Μόριες

Ο καταυλισμός της Μόριας - χωρητικότητας 3100 ατόμων, που ωστόσο έφτασε να «φιλοξενεί» μέχρι και 25.000 άτομα - αλλά και όλα τα άλλα hotspots στα άλλα ελληνικά νησιά, έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια ανθρώπινα αποθετήρια. Αυτό αποκάλυψε πλήρως την αποτυχία της επιλογής πολιτικής της ΕΕ, η οποία, μεταξύ άλλων, επέβαλε τον περιορισμό των αιτούντων στο μέτωπο των νησιών του Αιγαίου. Μετά την πυρκαγιά στη Μόρια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Εσωτερικών Υποθέσεων, Ylva Johansson, δεσμεύτηκε ότι «δεν θα υπάρξουν άλλες Μόριες».

Ωστόσο, το γεγονός ότι ένας νέος καταυλισμός που είναι ακόμη χειρότερος από τη Μόρια είναι ήδη σε λειτουργία στη Λέσβο, εγείρει πολλές ανησυχίες για το πόσο αληθής είναι η δήλωση της Johansson. Απαντώντας στις ανησυχίες ότι το νέο Σύμφωνο θα έχει ως αποτέλεσμα τη μαζική κράτηση ανθρώπων στα σύνορά μας, η Επιτροπή απάντησε ότι η αξιολόγηση της ανάγκης κράτησης θα εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος και ότι θα πραγματοποιείται ατομική αξιολόγηση για κάθε αιτούντα.

Η πραγματικότητα

Δεδομένου ότι ο σκοπός της προσφάτως προτεινόμενης συννοριακής διαδικασίας ασύλου είναι να επιτρέψει στις αρχές να εξετάζουν ένα αίτημα σε νεοόδητες ή υφιστάμενες εγκαταστάσεις στα σύνορα ή πλησίον αυτών, δίχως ωστόσο να επιτρέπεται η είσοδος στο έδαφος του κράτους μέλους πριν ολοκληρωθεί ο έλεγχος, είναι δύσκολο να εντοπίσει κανείς πως θα τεθεί ένα τέρμα στην «προσέγγιση hotspot» που έχει επιβληθεί σε μέρη όπως τα ελληνικά νησιά ή πως δεν θα γίνει η κράτηση γρήγορα ο κανόνας σε όλα τα κράτη μέλη, νομιμοποιώντας εκ των πραγμάτων τη μαζική κράτηση.

Η δική μας εναλλακτική πρόταση

- **Κατάλληλες και αξιοπρεπείς συνθήκες υποδοχής θα πρέπει να διασφαλίζονται για όλους τους ανθρώπους σε όλα τα στάδια ανεξάρτητα από το καθεστώς τους.** Δεν θα πρέπει να εγκλωβίζονται στα νησιά και λύσεις εναλλακτικές στους καταυλισμούς θα πρέπει να προτείνονται π.χ. η υποστήριξη των προγραμμάτων ενοικίασης καταλυμάτων της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, τα οποία επιτρέπουν την ανεξάρτητη διαβίωση. Κάτι τέτοιο επίσης, θα σεβόταν περισσότερο και τις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων.
- Η κράτηση μόνο λόγω του νομικού καθεστώτος θα πρέπει να απαγορεύεται και τα κέντρα κράτησης θα πρέπει να κλείσουν.
- Θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί ένα **ισχυρό σχέδιο «προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης μικρής κλίμακας»**, έτσι ώστε όλα τα κράτη μέλη να μπορούν να εκπονήσουν και να εφαρμόσουν πολιτικές ένταξης, οι οποίες θα είναι προς όφελος τόσο των προσφύγων και των μεταναστών όσο και των τοπικών κοινοτήτων.
- **Οι τοπικές πρωτοβουλίες από οργανώσεις μεταναστών, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, αυτο-οργανωμένες ομάδες και πόλεις που έχουν ως στόχο την υποδοχή και την κοινωνική ένταξη προσφύγων και μεταναστών θα πρέπει να υποστηρίζονται και να μην παρεμποδίζονται.**

Αφήγημα Ευρωπαϊκής Επιτροπής #5:

Το Σύμφωνο θα οικοδομήσει σχέσεις με τρίτες χώρες επωφελείς και για τις δύο πλευρές

Η Επιτροπή ανέφερε επανειλημμένως ότι το Σύμφωνο θα αποφέρει αμοιβαία οφέλη με τρίτες χώρες μέσω ολοκληρωμένων, ισορροπημένων και προσαρμοσμένων συνεργασιών.

Η πραγματικότητα

Μια τέτοια δήλωση αγνοεί την πραγματικότητα ότι η ΕΕ και οι τρίτες χώρες έχουν αντικρουόμενα συμφέροντα όσον αφορά τη μετανάστευση και την κινητικότητα. Το ζήτημα στην πραγματικότητα αφορά ποια περιοριστικά μέτρα θα υποχρεώσουν τις τρίτες χώρες να συνεργαστούν με τον κύριο στόχο της ΕΕ να εμποδίσουν οι άνθρωποι από το να έρχονται στην ΕΕ. Το νέο Σύμφωνο δηλώνει ότι θα μπορούσε να ληφθεί «οποιοδήποτε μέτρο» εναντίον μιας χώρας, η οποία «δεν συνεργάζεται επαρκώς για την επανεισοδοχή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών». Ένα από τα προτεινόμενα νέα εργαλεία είναι ο περιορισμός της έκδοσης θεωρήσεων εισόδου (visa) ή η διαγραφή μιας χώρας από τον κατάλογο των χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης εισόδου.

Κατά τη διάρκεια αποστολών τους, οι Ευρωβουλευτές της Αριστεράς έγιναν από κοντά μάρτυρες της συνεργασίας της ΕΕ με τρίτες χώρες με αυταρχικά καθεστώτα στο πλαίσιο της πολιτικής της Ένωσης για την ανάθεση του ελέγχου της μετανάστευσης σε τρίτους. Μια τέτοια πολιτική δεν προσδίδει μόνο νομιμότητα σε αυτά τα καθεστώτα μέσω της συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο, αλλά υπονομεύει επίσης και την υποχρέωση προάσπισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων από την ΕΕ. Η σιωπή της ΕΕ σχετικά με παραβιάσεις δικαιωμάτων στο Σουδάν, τη Λιβύη, την Αίγυπτο, την Τουρκία και το Μαρόκο είναι εκκωφαντική.

Σε άλλες χώρες, όπως ο Νίγηρας, η άσκηση πίεσης της ΕΕ για ποινικοποίηση της εσωτερικής κινητικότητας και μετανάστευσης έχει οδηγήσει τη χώρα σε διπλωματικές διαμάχες με άλλα μέλη της Οικονομικής Κοινότητας των Δυτικοαφρικανικών Κρατών (ECO-WAS). Επιπλέον, αυτή η πολιτική εκτός από την καταστροφή των μακροχρόνιων ντόπιων κοινωνικών και πολιτισμικών πρακτικών οδηγεί σε νέα προβλήματα, όπως η διαφθορά και η αποσταθεροποίηση της τοπικής οικονομίας στην περιοχή του Αγκαντέζ.

Εν τω μεταξύ, η συνεργασία της ΕΕ και της Ιταλίας με την λεγόμενη ακτοφυλακή της Λιβύης είχε ως αποτέλεσμα τα κράτη μέλη και οι αξιωματούχοι της Επιτροπής να είναι συνένοχοι σε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Αυτό συμβαίνει επειδή η αποστολή της «ακτοφυλακής» της Λιβύης είναι σαφής: αναχαίτιση όλων εκείνων που προσπαθούν να εγκαταλείψουν τη Λιβύη και κράτησή τους (σε συνθήκες όπου τα βασανιστήρια έχουν ενδημικό χαρακτήρα). Συνεπώς, υπάρχει μια εν εξελίξει υπόθεση στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο καθώς επίσης και μια καταγγελία στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο σχετικά με μια τέτοια συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και της ακτοφυλακής της Λιβύης.

Το αφήγημα της Επιτροπής παραλείπει επίσης το γεγονός ότι διεξάγονται ένοπλες συγκρούσεις με την τακτική υποστήριξη ή την άμεση συμμετοχή κρατών μελών της ΕΕ, όπως φαίνεται στους πολέμους στο Μάλι, το Νότιο Σουδάν και το Αφγανιστάν.

Η δική μας εναλλακτική πρόταση

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να **ανοίξει ασφαλείς και νόμιμους διαύλους προς την ΕΕ**. Αυτό περιλαμβάνει τη σημαντική συνεισφορά θέσεων από την ΕΕ για την κάλυψη των αναγκών επανεγκατάστασης που θέτει η Ύπαιθρο Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες καθώς και το άνοιγμα συμπληρωματικών οδών, όπως η παροχή θεωρήσεων για ανθρωπιστικούς λόγους. Αυτό θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει οδούς νόμιμης μετανάστευσης εργατικού δυναμικού. Η κατηγοριοποίηση των ανθρώπων με «υψηλό επίπεδο κατάρτισης», και ως εκ τούτου η παροχή περισσότερων δικαιωμάτων, και σε ανθρώπους με «χαμηλό επίπεδο κατάρτισης» πρέπει να λάβει τέλος, καθώς τα δικαιώματα θα πρέπει να είναι τα ίδια για όλες τις κατηγορίες εργαζομένων.
- Με σημαντική χρηματοδότηση από την ΕΕ, θα πρέπει να συσταθεί μια **μαζική, ισχυρή και ενεργή πολυεθνική επιχείρηση έρευνας και διάσωσης προκειμένου να διασφαλίζεται η αποβίβαση σε ασφαλές λιμάνι της ΕΕ. Οι επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στο Αιγαίο Πέλαγος θα πρέπει επίσης να χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και όλες οι χώρες της ΕΕ πρέπει να μοιράζονται την ευθύνη αμέσως μετά από την αποβίβαση των ανθρώπων που διασώθηκαν, είτε διασώθηκαν στην περιοχή της Κεντρικής Μεσογείου είτε στο Αιγαίο Πέλαγος.**
- Τα κράτη μέλη πρέπει να **σταματήσουν την ποινικοποίηση της ανθρωπιστικής βοήθειας στη θάλασσα ή στην ξηρά** και να τηρούν το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας **παρέχοντας ένα ασφαλές λιμάνι στην ΕΕ** το συντομότερο δυνατό μετά από τη διεξαγωγή μιας επιχείρησης διάσωσης.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να **διακόψει την ανάθεση της διαχείρισης των συνόρων της ΕΕ, της έρευνας και διάσωσης και της διεκπεραίωσης των αιτήσεων ασύλου σε τρίτες χώρες**, να αναστείλει τη συμφωνία με την ακτοφυλακή της Λιβύης, να αναβάλλει τη διαδικασία του Χαρτούμ και να διακόψει τη διμερή χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ σε καθεστώτα που ευθύνονται για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η Αίγυπτος, η Ερυθραία και το Σουδάν.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να αναπτύξει **πολιτικές πραγματικής αναπτυξιακής συνεργασίας και η εξωτερική πολιτική και η πολιτική γειτονίας της ΕΕ θα πρέπει να μεταρρυθμιστεί με βάση την αλληλεγγύη και τις ανάγκες των λαών**. Θα πρέπει να τεθεί ένα τέρμα στις ισχύουσες οικονομικές και εμπορικές πολιτικές καθώς επίσης και στην στρατιωτικοποίηση.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να διασφαλίσει **τη διαφάνεια, τη συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση όλων των κονδυλίων της ΕΕ** που σχετίζονται με τη μετανάστευση και το άσυλο, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Αφήγημα Ευρωπαϊκής Επιτροπής #6:

«Τα δύο τρίτα των ατόμων που αιτούνται διεθνούς προστασίας κάνουν κατάχρηση του συστήματός μας και πρέπει να επαναπατρίζονται»

Είναι προφανές ότι ο κύριος στόχος της Επιτροπής σε αυτό το Σύμφωνο, όπως παραδέχεται η Υίνα Johansson, είναι οι επιστροφές, αποκαλύπτοντας πιο συγκεκριμένα: «Πέρυσι, είχαμε 140.000 παράτυπες αφίξεις και αυτό είναι το σημείο, στο οποίο εστιάζουμε τώρα στην πρότασή μας».

Αυτή η εμμονή με τις επιστροφές δεν είναι καινούργια για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία ήδη από το 2018 είχε προτείνει την τροποποίηση της Οδηγίας περί Επιστροφών, η οποία, εάν υιοθετηθεί όπως προτείνεται, θα σημαίνει, μεταξύ άλλων, τη συστηματική κράτηση των ανθρώπων δίχως χαρτιά.

Η πραγματικότητα

Τα στατιστικά στοιχεία που υποστηρίζουν ότι τα «δύο τρίτα» των αιτήσεων απορρίφθηκαν το 2019 πρέπει να αντιμετωπίζονται με εξαιρετική προσοχή. Μια χαρακτηριστική περίπτωση που θα ενέπιπτε σε αυτή την κατηγορία θα ήταν τα άτομα, των οποίων η αίτηση για διεθνή προστασία θεωρείται μη αποδεκτή βάσει των αρχών «ασφαλούς τρίτης χώρας» ή «πρώτης χώρας ασύλου». Εκτός από αυτόν τον ψευδή ισχυρισμό ότι δεν είναι «πρόσφυγες», πολλοί άνθρωποι - ενώ δεν τους παρέχεται κανένα καθεστώς προστασίας - δεν μπορούν να απελαθούν στη χώρα προέλευσής τους, είτε λόγω της αρχής της μη επαναπροώθησης είτε της άρνησης της χώρας προέλευσης για την επανεισδοχή των υπηκόων της. Οι άνθρωποι αυτοί αξίζουν να αντιμετωπίζονται σωστά - και με αξιοπρέπεια - με την εξεύρεση μιας λύσης από τις κρατικές αρχές.

Η δική μας εναλλακτική πρόταση

- **Κάθε αιτών άσυλο έχει το δικαίωμα σε μια ουσιαστική και εξατομικευμένη εξέταση της αίτησης ασύλου του.** Καμία αίτηση δεν πρέπει να θεωρείται μη αποδεκτή βάσει μιας αρχής «ασφαλούς τρίτης χώρας».
- **Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να απομακρυνθεί από την εμμονή της με τις επιστροφές. Αντίθετα, θα πρέπει να επικεντρωθεί στην υποστήριξη των κρατών μελών που είναι πρόθυμα να νομιμοποιήσουν ανθρώπους χωρίς χαρτιά που ζουν και εργάζονται εκεί για χρόνια,** με στενοούς δεσμούς με τα κράτη μέλη, στα οποία ζουν. Τα εν λόγω μέτρα θα συμβάλλουν στη μείωση της εκμετάλλευσης των εργαζομένων χωρίς χαρτιά και, ως εκ τούτου, του κοινωνικού ντάμπινγκ που είναι ευρέως διαδεδομένο στην ΕΕ.
- **Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν μέτρα για την καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των εργαζομένων που είναι μετανάστες, και την προστασία εκείνων που δεν έχουν χαρτιά** και που φοβούνται να καταγγείλουν τη βία που ασκείται εναντίον τους ή την εκμετάλλευσή τους στην εργασία υπό τον φόβο της απέλασης. Τα κράτη μέλη, τα οποία δεν έχουν επικυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των Μελών της Οικογενείας τους και τη Σύμβαση της ΔΟΕ 189 για τους οικιακούς βοηθούς θα πρέπει να το πράξουν.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να διαθέσει επαρκείς πόρους για να **εργαστεί για την μακροπρόθεσμη κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν στην ΕΕ και την προστασία τους από διακρίσεις.**
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να ξεκινήσει να **εργάζεται για τη θέσπιση ενός νομικού καθεστώτος για τους ανθρώπους που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους λόγω της κλιματικής αλλαγής.**

© Sara Prestipini

THE LEFT IN THE EUROPEAN PARLIAMENT

Our group brings together MEPs standing up for workers, the environment, feminism, peace, democracy & human rights.

Another Europe is possible!

GUE/NGL
THE LEFT
IN THE
EUROPEAN
PARLIAMENT

Follow us on:

